

Svar på fråga 2024/25:293 av Olle Thorell (S)
En energiomställning som inte ökar klyftorna i samhället

Olle Thorell har frågat mig vilka åtgärder jag avser vidta för att säkerställa att energiomställningen i Sverige sker på ett socialt rättvist sätt och inte leder till ökade klyftor.

För att kunna möta samhällets ökade behov av el och samtidigt säkerställa god försörjningstrygghet krävs en omfattande utbyggnad av elproduktionskapacitet, elnät och lagringsmöjligheter samt flexibilitet. Utvecklingen behöver också ske på ett kostnadseffektivt sätt för samhället, med hänsyn till hushållens ekonomi.

Sedan 2020 har effektbalansen i det svenska elsystemet försämrats, bl.a. på grund av att ett antal kärnkraftsreaktorer har stängts under tidigare regeringar vilket har bidragit till högre elpriser och begränsningar i överföringskapacitet. Överföringsbegränsningar i elnätet är också en prispåverkande faktor.

Under 2022, när Sverige upplevde rekordhöga elpriser, fördubblades andelen individer som inte kunde hålla hemmet tillräckligt varmt, om än från en låg nivå: från 1,7 till 3,3 procent. Som en åtgärd för att möta de exceptionellt höga elpriserna under 2022 betalades elstöd på totalt ca 24,5 miljarder kronor ut till hushållen och knappt 19 miljarder kronor till näringsidkare och juridiska personer.

Hela Sverige måste ges förutsättningar att leva och möjligheten att resa till jobbet och med familjen är grundläggande. För att underlätta för hushållen och för att bibehålla svenska företags konkurrenskraft föreslog regeringen att sänka reduktionspliktsnivåerna under mandatperioden. När nivåerna nu föreslås höjas något för att klara ESR-målet som reglerar utsläppen utanför ETS, ska det gå hand i hand med sänkta skatter så att hushållen kompenseras fullt ut.

Som en del i att följa upp energi- och transportfattigdomen i Sverige har Konjunkturinstitutet fått i uppdrag att beräkna effekter av den prishöjning som följer av införandet av EU:s utsläppshandelssystem för vägtransport- och byggnadssektorerna samt andra sektorer (ETS2). Uppdraget ska innehålla en beräkning av antalet utsatta hushåll, utsatta mikroföretag och utsatta transportanvändare samt en förklaring av hur definitionerna av energifattigdom och transportfattigdom ska tillämpas.

Konjunkturinstitutets redovisning ska utgöra ett underlag till den sociala klimatplan som regeringen ska lämna till Europeiska kommissionen senast den 30 juni 2025. Utifrån Konjunkturinstitutets redovisning kan det också finnas anledning att utveckla detta avsnitt i kommande klimatredovisningar.

För att klara omställningen kan det behövas åtgärder som skapar acceptans för klimatpolitiken. Acceptansskapande åtgärder kan komma i flera olika former. Den första handlar om att säkerställa ett samspel mellan klimat-, skatte- och arbetsmarknadspolitiken som ser till att hushåll och verksamheter fullt ut kompenseras för effekterna av ETS2. Det andra handlar om att genomföra omställningsåtgärder som minskar hushållens och verksamheters sårbarhet gentemot högre drivmedelspriser, exempelvis genom ökad elektrifiering av fordonsflottan. Här har regeringen genomfört flera åtgärder som exempelvis satsningar på laddinfrastruktur, skrotningspremie och klimatpremier. Regeringen har även ett förslag i budgetpropositionen för 2025 där en elbilspremie riktad till grupper i behov av stöd, t.ex. i glesbygd införs, förutsatt kommissionens godkännande. Regeringen avser att återkomma i denna och övriga frågor i den sociala klimatplanen och kommande budgetpropositioner.

Slutligen så genomför regeringen även det reviderade direktivet om energieffektivitet, där energifattigdom ingår som en del.

Men, för att verkligen säkerställa en hög välfärd i kombination med en ambitiös klimatpolitik så behöver en stark elförsörjning, som kan leverera konkurrenskraftiga elpriser i hela landet, byggas. Det gör den här regeringen.

Stockholm den 30 oktober 2024

Ebba Busch